

# SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejemani velja:

Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za jeden mesec 1 gl.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnine in oznanila (inserte) vsprejema upravništvo in ekspeditija v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-štev. 74.

Štev. 244.

V Ljubljani, v ponedeljek 24. oktobra 1898.

Letnik XXVI.

## Nova situacija!?

Vsprejeli smo od cenjene strani sledeči dopis:

»Dunaj, 22. oktobra.

Nemogoče je, sedanji položaj soditi iz daljave. Treba je neposredno poznati vse spletke, da se zamore napraviti zanesljivo sodbo.

Odgovornost, katere v teh razmerah zadene zlasti slovenske poslance, je res velika. — Od raznih stranij se pripoveduje, da hoče grof Thun razpustiti državni zbor in oktroirati nov volilni red na temelju volilne pravice deželnih zborov. To so za sedaj, ko je obstrukcija prenehala, prazne čenčarije.

Toda položaj je v resnici še mnogo resnejši, nego če bi omenjene čenčarije imele kaj resnega zmisla. Gre se namreč za možnost popolnega političnega preobrata — in ali se ta preobrat izvrši ali ne, to ima v sedanjem hipu v rokah izključno »Slovanska krščansko-narodna zveza«. Obstrukcija namreč grofu Thunu ni mogla zmagati stališča. Dokler se je zamogel sklicevati na to, da za njim stoji parlamentarna večina, toliko časa je obstrukcija le jačila pozicijo Thunovo na zgoraj.

V tistem hipu pa, ko je opozicija spremenila svojo taktiko in se podala v stvarno posvetovanje nagodbe in drugih vladnih predlog — zmajala se je parlamentarna večina in izkazalo se je kot dvomljivo, li ima grof Thun večino za seboj ali ne. S tem se je omajala tudi pozicija Thunovega kabineta in naravno je, da ministerski predsednik skuša to popraviti s tem, da če mogoče, parlamentarno večino restituira in ojači.

Če se mu to posreči, ostane in njegova pozicija je za dolge dobo trdna. Če se mu to ne posreči — odstopi. In odločitev te eventualitete je danes izključno v rokah »Slovanske krščansko-narodne zveze« — kajti druge skupine večine so že itak s tem na kabinet navezane, da v njem sedijo zaupniki teh skupin. Le »Slovanska krščansko-narodna zveza« zavzema posebno stališče, ker ji je kabinet po svoji sestavi tako tuj, kakor vsak dosednji kabinet. Naša »Zveza« stoji torej kabinetu popolnoma neodvisna nasproti — in ima torej možnost, naš politični položaj popolnoma samostalno in nemoteno po kakih osebnih predsednikih odločiti na jedno ali drugo stran.

In kam naj se odloči? Ali naj Thunov kabinet podpre ali vrže? To je osebno vprašanje, katero ima razsoditi naša delegacija v prihodnjih dnevih.

»Quidquid agis, prudenter agas et respice finem!« Kaj bi sledilo Thunovemu kabinetu, če ta odstopi? Vrabei na strehah že žvižgajo, da se za ta slučaj pripravlja družba Chlumecy-Schwegel nastopiti Thunovo dedščino in etablirati zistem »prosvetljenega absolutizma«! Naj si bode temu kakor hoče, toliko je jasno za vsakega, ki razmere neposredno pozna, nedvomno, da za Thunom ne pride nič boljšega, nego nekaj slabšega. Sedaj nastane vprašanje: Ali naj naša delegacija vzame velikansko odgovornost za to premembo političnega sistema našega? Ali ni marveč njena dolžnost, držati sedanji politični zistem, ki se korak za korakom, skoro bi rekli po naravnih zakonih bliža našim načelom? Namen pol. taktike ni le, kaj protivnega

doseči, temveč tudi zabraniti zlo. In to ima baš sedaj naša delegacija v rokah, tako, kakor še nikdar!

Takrat, ko je vodstvo katoliško-narodne stranke v sporazumu s katoliško-narodnimi poslanci učinilo svoj znani sklep, bil je položaj popolnoma drugačen. Tedanji položaj je zahteval odločni in neodvisni nastop »Slovanske krščansko-narodne zveze«, in to se je dejanski tudi res zgodilo! — Današnji položaj pa zahteva, da naša »Zveza« — iz svojega lastnega, popolnoma nedvisnega in samostalnega stališča — podpre Thunov zistem, da zabrani pot do vlade nam neposredno sovražnim elementom.

To pa se sedaj zgodi tem laglje, ker imamo opraviti s popolnoma novo nagodbo. Vlada umaknila je vse predloge, ki so vsebovale pomnožitev bremen ali celo naložitev novih bremen za ljudstvo, in vzdržuje le predloge o trgovsko-carinski zvezi, o banki in o vreditvi valute, predloge, ki se glede na dane razmere zamorejo votirati, pod pogojem, da se zviša ogerska in zmanjša avstrijska kvota. Položaj se je toraj tudi v tem pogledu bistveno spremenil.

Vrhu vsega tega pa je treba pomisliti, da je Thunova vlada dejanski naklonjena našim načelom. Ne govorimo tukaj o »postulatih« in o tem, v kateri meri se bode istim ugodilo. To vprašanje je popolnoma postranskega pomena v razmerju z velikanskimi konsekvencami naše odločitve. Pač pa je velicega pomena konstatirati, da kabinet, kojemu na čelu je konservativni kavalir grof Thun in kojemu pri-

## LISTEK.

### Popotni listi.

(Jos. Lavtižar.)

VII.

Landeck, 5. avgusta 1898.

»Schritt halten, sonst 3 franc Busse«. Čudno se mi je zdelo to svarilo, ki se bere po vaseh v Švici. Toliko vem, da jaz ne plačam te kazni, ker delam itak samo 90 korakov v minuti. O kako me noge pekó na podplatih! Ko grem iz Münstra proti avstrijski meji, moram se odpočiti v senci, kajti obutev postaja vedno bolj tesna. Tista guba, kjer je prišit jezik na vrhu čevlja, začela me je tiščati in naredili so se mehurji nad prsti. K sreči je imel Vrščaj nekoliko loja pri sebi. Ž njim namažem otekline in znotranji rob obeh čevljev, jermena pa zavežem prav mehko skupaj in pomagalo je. Nekoliko sem »kruncal«, a šel sem vendar naprej. V avstrijski vasi Taufers je finančna straža. Paznik me vpraša, ali nesem v nahrbtniku kaj »zollbares«. Odgovorim mu, da imam perilo in knjige. Mož mi vrjame in me pusti dalje.

Proti večeru sem prišel v mestece Glurns in od tu v bližnji trg Mals, kjer sem prenočil »na pošti«. Gostilničar je prijazen mož, ki zna obče-

vati s tujci in ima za vsakega prijazno besedo. Zato je njegova hiša polna gostov. Zanimala me je posebno neka Francozinja v svileni obleki. Imela je pri sebi dva prijazna dečka kakih 12 in 14 let stara. Nosila sta s seboj fotografične aparate. Kako je skrbela dama za svoja dva sinčka, da bi jima vender česa ne manjkalo! Najprej sta imela kavo, potem jima je kupila sira, slednjič so večerjali in že pri večerji je vpraševala, kaj bode imela drugi dan za zajutrek. Srečna leta! Mati pozabi na-se, da sta le oskrbljena otroka. Za nas se ne zmeni nihče več.

Iz Malsa pelje cesta mimo obširnega poslopja, ki stoji na malem griču in tako prijazno gleda v ravnino. To je benediktinski samostan Marienberg, kjer je opat znani državni poslanec Treuinfels. Dolina se polagoma vzdiguje in kmalu nas pripelje do onih treh jezer (Haider See, Mitter See, Reschen See), skozi katere teče Adiža. Mnogo letovičarjev pohaja v vaseh St. Valentin in Graun. Pozna se jim, da imajo kaj pod palcem. Poleg jezera Reschen (1490 m) je izvir Adiže ter vodna meja mej Innom in Adižo, to je med črnim in adrijskim morjem.

Sedaj se obrne pot navzdol ter vodi ob samotnih senošetih in smrekovih gozdih v Nauders. Veliko goveje živine sivkaste barve vidiš po pašnikih in povsod se razlega glasno žvenketanje,

ker ima skoro vsako živinče na širokem jermenu obešen velik zvonec okrog vratu. Pri Naudersu se združi z našo cesto ona, ki pripelje iz Engadina v Švici. Med ozko skalnato sotesko je skrita vojaška trdnjava, ki ima med navpičnimi stenami tako ugodno lego, da bi krogli ne odšel niti jeden sovražnik. Postajal sem in ogledoval te močnejše fortifikacije, toda straža me opomni, da se ne sme tukaj nihče muditi. Potnik gleda v globčini šumeči Inn ter stopa nekako prestrašen po cesti, ki je večinoma izklesana iz skal ter pelje na štirih krajih skozi prerove. To je Pass Finstermünz. Strmo gorovje se vzdiguje na obeh straneh in solnce pogleda le malokdaj v te prostore. — Na daljnem potovanju sem došel v večje kraje, kakor so: Pfunds, Tösens in Ried. Povsod so še ohranjene hiše v starem tirolskem slogu s plošnatimi strehami in z lesenimi hodniki v prvem nadstropju. Na oknih stojé cvetlice v posodah in nad glavnimi vratmi bereš navadno kak napis. V Tösensu sem čital na neki hiši:

Dies Haus ist mein und doch nicht mein,  
Beim Zweiten soll es auch so sein,  
Den Dritten trägt man auch hinaus,  
Nun sag' mein Freund, wem gehört dies Haus?  
So geht es jetzt und alle Zeit,  
Wir alle müssen in die Ewigkeit.

V Riedu je okrajno sodišče, kapucinski samostan in zavetišče za male otroke, katero je

padata vzoren katolik in agrarec baron Dipauli in odločen Slovan dr. Kaizl, ne bode vladal ne protikatoliško, ne proti-agrarsko in ne proti-slovansko, ravno nasprotno: da bode ta kabinet katoliške, agrarske in slovanske interese dobrohotno presojal.

V teh razmerah bila bi največja napaka, katero bi katoliško-narodni poslanci učiniti zamogli, če bi opoziciji, katero vodi danes gorjanski baron Schwegel in za kuliso stari mešetar Chlumecky, kojega zveze segajo do najvišjih sfér — pomagali na krmilo.

Vprašanje je jednostavno: Ali naj delujemo na to, da se etablira popolnoma židovsko-liberalen regiment — ali naj to možnost z vsemi sredstvi zabranimo?

Vsakemu izmej nas je, menim, odgovor lahak!«

\* \* \*

Naloga poslancev je, neposredno spoznavati položaj in na podlagi vsakokratnega položaja dolovčevati taktiko. Zato pa jih zadene tudi vsa odgovornost nasproti svojim volilcem in nasproti stranki, na koje program so kandidovali in izvoljeni bili. Če je položaj res tak — česar mi tukaj ne moremo presoditi — da preti, če Thun odstopi, nevarnost židovsko-liberalnega absolutističnega regima, potem ga ni katoliškega Slovenca, ki bi ne rekel, da je to nevarnost treba zaprečiti z vsemi sredstvi. Katoliško-narodni poslanci naj pa dobro premislijo, če je taka nevarnost res eminentna, kajti, ponavljamo, zadene jih vsa odgovornost in obračuniti bodo imeli s stranko in z volilci.

Če pa nevarnost res preti, potem naj vstvarijo jasen položaj in naj ne operirajo s polovičarstvom. Ali je res potreba, Thunov kabinet držati, potem naj to jasno in točno povedo in naj se možato postavijo na stran vlade. To bode ljudstvo razumelo. Če pa naši poslanci ne vidijo povoda, držati Thunov zistem, potem naj ravno tako jasno in točno izvajajo svoje konsekvence. Tudi to bode ljudstvo razumelo.

Na vsak način ljudstvo želi jasnosti v politiki naše delegacije.

## Spomenica za vseučilišče.

(Dalje.)

### Spomenica.

IV.

Če je torej, dasi v skromnih potezih, izkazana z jedne strani nujna potreba, z druge pa popolnoma zadosten avditorij za rastočo tendenco, tedaj je treba nastopiti pota, koja drže do oživetovanja vseučilišča v Ljubljani.

vstanovil P. Bernardin Thuilet. Nad glavnim vhodom bereš: »O Gott, verleihe allen Wohlthätern der Kinder das ewige Leben.« Iz Rieda ni daleč v Prutz, ki ima skoro mestno podobo. Ta kraj obiskujejo radi turisti, ker se odcepi tu romantiška dolina Kaunserthal, ki pelje pod Źtzhalske snežnike.

Vedno bližje je Landeck. V klancu me sreča mož, ki vleče težak z deskami opažen voz v podobi trapeca. V vozi je napravljeno neko ležišče. Ravno poludne je in silno pripeka solnce. Vprašam ga, čemu pelje sam tako težak voz. S solznimi očmi mi pripoveduje vso zgodbo nekako tako-le: »Delal sem v Vorarlbergu in sicer v Bludencu. Nevarno mi zbolí žena, toda tukaj noče umreti. Zato me prosi, naj jo peljem domu v Meran. Grozna daljava! Smrtno bolni ne morem odreči prošnje, kupim ta voz za osem goldinarjev in jo pripeljem čez Arlberg (!) v Landeck. Rad bi jo peljal še dalje, toda v Landecku me vstavi zdravnik ter me prisili, da jo pustim v ondotni bolnišnici. Rekel je, da ima vneto rebrno mre-nico. Sedaj grém sam proti domu in bi rad prodal voz, toda kupca ne morem dobiti.« Čudna in ginljiva zgodba nam kaže, da prava ljubezen vse pretrpi in vse prenese.

Pozdravljen Landeck, kjer je konec štiridnev-nega potovanja »per pedes apostolorum«!

(Konec sledi.)

Istina je, da razven za nekaj filozofičnih stolic sedaj nimamo za slovenska vseučiliška predavanja pripravljenih profesorjev ali docentov. Vsega duševnega kapitala tudi drugi, mnogo večji in v srečnejših razmerah živeči narodi niso imeli na razpolago, ko so se jeli resno baviti z vprašanjem svoje univerze. Tudi oni so si ga morali »ad hoc« še le odgojiti, in sicer zlasti s pomočjo države, odnosno so si začetkom univerze pomagali s praktiki, ki niso še bili napravili vseučiliške kariere.

Tako se mora pripravljati, odnosno pričeti tudi vseučilišče v Ljubljani. Naš narod, ki je v prejšnjih časih, ko je bil še nerazvit, dajal za italijanske in nemške univerze učiteljske moči, je tudi dandanes tembolj v stanu preskrbeti jih za svoje vseučiliške stolice. Sicer pa smo uverjeni, da bi na te stolice reflektirali tudi drugi učenjaki in si v ta namen prisvojili slovenski jezik, kakor vidimo, da mnogi Neslovenci dandanes zavzemajo odlična javna mesta med nami. priučivši si narodovemu jeziku.

Za bogoslovno fakulteto bi ne bilo niti že sedaj težko izbrati popolnoma sposobnih moči; saj štejemo Slovenci zlasti za bogoslovne vede današnji dan po škofijskih semeniščih in izven njih lepo število pravih in znanstveno tudi delujočih učenjakov. Sicer pa se po bogoslovnih v Ljubljani, v Gorici, Mariboru in v Celovcu tudi slovenski predava, na ljubljanskem semenišču skoraj izključno, in je zagadatelj tem manj ovire za slovenska predavanja v tej stroki na ljubljanski univerzi.

Pravoslavje so že leta 1849 predavali slovenski v Ljubljani in potem od leta 1850 do 1854 na graški univerzi, med drugimi tudi sloveči dr. Krainz. O izvedljivosti slovenskih pravoslovnih predavanj je bilo visoko c. kr. naučno ministerstvo tudi že leta 1870 prepričano, ker je po njegovem nasvetu Njega Veličanstvo milostno zaukazalo slovenska predavanja o predmetih judicialnega državnega izpita na Karlo-Francovi univerzi v Gradcu in je v ta namen vlada postavila v budget znesek 3600 gld., kojega pa tedanja, našemu narodu nasprotna večina finančnega odseka in poslanske zbornice ni potrdila.

Nobene dvojbe pa ne more biti, da imamo zlasti dandanes v našem pravniskem stanu praktičnih strokovnjakov, ki bi lahko imeli predavanja prave znanstvene vrednosti v slovenskem jeziku. In najnujnejša so taka predavanja za predmete drugega in tretjega državnega izpita, ker se na njih podlagi vrši vsakdanja pravosodna in upravna praksa. Tem predavanjem bi pač bili kos mnogi naših priznanih vrlih praktikov, katerim bi se moralo le nekoliko časa in prilike dati, da, če treba, tudi na zunaj z znanstvenimi deli dokažejo svojo sposobnost, kakor se to navadno zahteva od kandidatov za docenture.

Z ustrojbo bogoslovne fakultete in označenega dela pravoslovne fakultete naj bi se v Ljubljani najprej začelo in ta začetek bi ne bil težak. Treba le častnega poziva ter nekoliko gmotne podpore in uverjeni smo, da ne ostane brez odziva in vspeha.

Težavnejše vprašanje je vsekakor zastran učnih moči na pravoslovni fakulteti za prve štiri (tri) semestre, ker se naši domači praktiki seveda ne morejo intenzivno baviti s starim in zgodovinskim pravom. Isto tako bi za prvi čas delala težavo modroslovna fakulteta s svojimi raznovrstnimi stolicami, dasi že sedaj nekaj naših, slovensčine zmožnih rojakov deluje na modroslovnih stolicah v Gradcu, na Dunaju in v Inomostu.

Vendar pa nas ne skrbi, da bi se tudi ta težkoča ne dala s časom pri ljubljanski univerzi premagati ali da bi se za prvi čas ne mogle stvari vrediti primerno potrebam našega naroda.

(Dalje sledi.)

## Politični pregled.

V Ljubljani, 24. oktobra.

**Obstrukcija v državnem zboru.** Sobotni listi so objavili vest, da grof Thun ne misli predčasno razpustiti državnega zbora in izvesti pogodbenih predlog s § 14, marveč da bo še nadalje poskušal pridobiti zase potrebno večino za svoje namere. Potrpel bo še nekaj časa z obstrukcijo, vendar misli, da se mu ne bo treba boriti dolgo s temi elementi, ker se bodo končno vendar le

udali. Da se pa grof Thun vara, je razvidno iz pisave jednega prvih opozicijskih listov, ki piše o razpravi v pogodbenem odseku mej drugim tole: Več desničarskih govornikov je dalo črtati svoja imena iz govorniške liste in so toraj na vrsti bili v zadnji seji le levičarski govorniki baron Schwegel, Lorber, Kaiser in dr. Lecher. Vsi govorniki, glasi se dalje, govorili so popolno stvarno. Posebno sta pokazala baron Schwegel in dr. Lecher, da je veščakom v kljub temu, da se je že zelo veliko govorilo o pogodbenih predlogah, še vedno mogoče najti nove točke ter jih pojasnovati. Za take stvari bo nudila ugodno priliko posebno nadrobna razprava, kjer bo mogoče posamne določbe podrobno presojsati in oceniti. — Iz teh besedij je pač razvidno, da obstrukcija ne bo tako naglo mirovala in akoravno se morda že danes zaključi glavna razprava in izvolijo trije pododseki v pogodbenem odseku, bo provzročala dovolj, najbrže še preveč preglavic grofu Thunu nadrobna razprava. — Dunajska »Reichswehr« poroča o položaju sledeče: V dobro poučenih krogih se je govorilo v soboto, da bo poslanska zbornica na vsak način zborovala še nekaj časa, toda na desnici prevladuje splošno prepričanje, da se položaj v najkrajšem času definitivno pojasni. Vsekako je treba počakati, kako taktiko bo pričela levica v pogodbenih pododsekih. Ako se bo pri nadrobni razpravi pokazalo, da hoče opozicija res zavlačevati razpravo, kar bo razvidno iz dotičnih predlogov, bo vlada takoj odgodila sedanje zasedanje državnega zbora.

**Mistija grofa Muravjeva.** Ruski zunanji minister grof Muravjev biva sedaj na Dunaju. Precej prvi dan, v soboto, se je že razgovarjal z našim ministrom za zunanje zadeve grofom Goluhovskim, kateri mu je priredil včeraj častni obed, poleg tega vsprejel ga je pa tudi že cesar v posebni avdijenci. Da so pri teh razgovorih na dnevnem redu zelo važna zunanja politična vprašanja, o tem skoro ni dvomiti in že zadnjič se je naglašalo, da je grofa Muravjeva mej drugimi zadevami dovedel na Dunaj tudi znani carjev predlog. Glede tega je bil ruski zunanji minister minuli teden tudi pri belgijskem kralju Leopoldu, pri katerem je po poročilih iz Bruselja izposloval, da se vrši nameravana mejnarodna konferenca v Bruslju mesto v Petrogradu. Car namreč želi, da se vrši konferenca na neutralnih tleh. Ker pa Švica ne more biti porok za zadostno varnost udeležnikov, si je izbral car belgijsko kraljestvo. — O tej spremembi poroča toraj sedaj na Dunaju grof Muravjev. Poleg tega je pa brez dvoma na dnevnem redu tudi preporna zadeva mej Francijo in Anglijo, katero bi ostale velesile rade poravnale mirnim potom. Car Nikolaj je že došel v Livadijo, kamor se poda grof Muravjev danes ali jutri.

**Francoske vojne priprave.** Akoravno francoski vladni krogi v jednomer trdijo, da niso povsem resnična poročila francoskih listov o obširnejih pripravah za vojno akcijo, je vender resnično, da se francoska mornarica na severnem obrežju Francije resno pripravlja za vsak slučaj, pa tudi na jugu države je zelo živahno gibanje. O teh pripravah pišejo pariški listi: V pristanu Toulun je opažati mej pomorščaki zelo živahno gibanje. Mej ministerstvom za mornarico in ondotno prefekturo se neprestano menjavajo šifrirane brzojavke, načelniki in uradni vodje arzenala se opetovano shajajo pri ondotnem mornarskem prefektu k tajnim posvetovanjem. Minule dni se je že pričelo s potrebnimi pripravami. Štiri oklopne obrežne ladije »Bousines«, »Admiral Tréhouart«, »Jemmapes« in »Valmy« preskrbujejo z živežem za šest mesecev, strelivom ter veliko množino premoga. Velika ladija »Gironde«, ki je že večkrat plula proti Indiji, je dobila povelje, naj odrine v najkrajšem času. Kam in kedaj, seveda sedaj še ni znano. Parnik »Nive« je s 1090 možmi in 400 konji pripravljen na odhod. Vsi častniki mornarice, podčastniki in pomorščaki, kar jih je bilo na kratkem dopustu, so se morali takoj vrniti na svoje mesto, ob enem je pa vojna uprava naročila posamnim poveljstvom, da ne smejo nikomur več dovoliti dopusta. Jednake priprave vrše se tudi v drugih pristaniščih. — Vse torej kaže, da Francija resno misli na neko večjo akcijo na domačem severnem ali pa na katerem delu afriškega obrežja.

# Dnevne novice.

V Ljubljani, 24. oktobra.

(Dopolnilna deželnozborska volitev za Kranjskojloko.) V sredo volijo volilci v Škofjiloki in Kranju poslanca za deželni zbor, ker je ta volilni okraj vsled smrti posl. Globočnika izprazenjen. Mi nismo o tej volitvi ničesar pisali, ker glasom sprave za to volitev katol.-narodna stranka ne postavi svojega kandidata. Vsled tega se vodstvo naše stranke s to volitvijo ni popolno nič pečalo. Čudili smo se torej, da sobotni »Narod« očitno naša stranka, da je zahrbtno postavila svojega kandidata in sicer g. Koblarja. »Narodu« je ravno tako dobro znano, kakor nam, da g. Koblar ne pripada naši stranki, da je torej nesmiselno pisati, da bi ga bila naša stranka postavila bodisi očitno ali pa za hrbtno kot kandidata. Mi tudi ne vemo o tem družega, kakor da je »Slov. list« poročal, da so neodvisni meščani v Kranju in Škofjiloki ponudili gosp. Koblarju kandidaturo. Zato tudi ne more res biti, da bi bil gospod dekan v Kranju rekel g. Šubicu, kandidatu narodne stranke, da si je klerikalna stranka svojim kandidatom zbrala gosp. Koblarja. — Na očitjanja pa, da naša stranka ne drži spravnih pogojev, ne bomo odgovarjali, le konstatujemo, da »Slov. Narod« in »Rodoljub« nista nikoli tudi v najhujših naših borbah tako grdo pisala o krščanstvu, o duhovnih in o redovnikih, kakor zadnji čas v dobi sprave. Kedor temelj sprave tako tepta z nogami, tak pač nima vzroka očitati, da mi spravo kršimo.

(Dnevni red) občinskega sveta izrednej seji, katera bo v torek dne 25. oktobra 1898, ob petih popoldne v mestni dvorani. 1. Predsedstvena naznanila. 2. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnje seje. 3. Pravnega in personalnega odseka poročilo o vlogi C. Wagenführerja za novo kolavdacijo vodnjaka pri mestni elektrarni. 4. Finančnega odseka poročilo o zahtevi hišnega posestnika Jaromira Hanuša glede nekega povračila za mestni občini odstopljeni svet. 5. Stavbnega odseka poročilo o prizivu Ivana Grajžarja v zadevi stavbe hleva na njegovi parceli št. 110/3 ob Predilnih ulicah. 6. Šolskega odseka: a) o nekaterih izpremembah programa za jubilejsko slavnost mestnih ljudskih šol; b) o naprošenem zvišanji dotacije za ženska ročna dela na mestni ljudski šoli na Barji; c) o zgradbi poslopja za mestno dekleško osemrazrednico pri Sv. Jakobu; d) o izdelavi načrtov za mestno dekleško osemrazrednico pri Sv. Jakobu; e) o nekaterih izpremembah določil za podelitev cesarice Elizabete podpor za višjo žensko izobrazbo v ročnih delih. 7. Šolskega in finančnega odseka poročilo o zgradbi poslopja za tretjo mestno deško ljudsko šolo na Poljanah. 8. Mestnega magistrata: a) o določilu pristojbin za sprejem v občinsko zvezo in podelitev meščanstva (§ 3. obč. reda); b) o prošnjah za sprejem v občinsko zvezo in za podelitev meščanstva. 9. Pravnega in personalnega odseka poročilo o novi pogodbi med plinarno in mestno občino.

(Družba Ss. Cordis) ima mesečni shod dne 27. okt. (v četrtek) v št. Vidu ob 1. uri popoldne.

(C. kr. kmetijska družba) nas prosi objaviti, da tisti, ki so naročili pri nji umetna gnojila, pa jih še niso dobili, morajo nekaj dni potrpeti. Družba namreč dobi umetna gnojila čez morje na Reko, a reška železniška proga je pa vsled deževja poškodovana in od 19. t. m. naprej za 14 dni za tovorni promet zaprta.

(»Kje sedaj človek najlažje zabogati«) pojasnil je včeraj zvečer v zelo poljudnem govoru g. prof. dr. Debevec, ko je v »Katoliškem domu« opisaval odkritje zlatih zakladov na Alaski, zlasti ob reki Klondyke, ter naporno in siromašno življenje ondodnih delavcev po pismih katoliških misijonarjev z Alaske. Le žal, da so precej številni poslušalci koncem govora dospeli do prepričanja, da jim tudi tem potom ne bo možno zabogatiti.

(Prodaja premoga.) Ljubljanske čitatelje opozarjamo na današnji inserat g. J. Turka ml., ki je z današnjim dnem prevzel prodajo trboveljskega premoga in sicer po 50 kr. 50 klgr., da s tem onemogoči znatno podraženje te vrste kuriva od strani kartelne zveze.

(S Krasa) 19. oktobra. [Izv. dop.] Obupni klic iz Primorja in iz Istre in »lega nazionale«, hijena primorska. — Poleg rškega naroda v Eyropi smo menda mi primorski

Slovenci in Hrvati najbolj zatirani narod v Avstriji. To je menda plačilo — nagrada za našo lojalnost, kakor je to očevidno vsled dogodeb izza smrti naše ljubljene cesarice posneti. Nihče ni skoraj več varen, da ga ne tirajo v zapor, ako vpije »živela Avstrija«! Posebno se je moral pisavec tega čudom čuditi, ko je čital v »Soči«, št. 82. da so tirali v zapor tudi preljubljenega župana devinskega in izobraženega moža g. Miroslava Plesa. Da bi bil on kaj zakrivil ali se bodisikorkoli vdeležil o priliki poškodovanja zloglasne šole lahonske »lega nazionale«, to ne morem ni jaz niti kdo drugi verjeti, kdor prav iz bližine istega pozna, kakor pisavec tega. Koncem avgusta t. l. sem šel namreč v morske kopeli v Šišitjani, pol ure od Devina. O tej priliki sem bival tudi dva dni v spoštovani gostilni g. Plesa, ter imel priliko z njim se o marsičem pogovarjati, ker je mož izobražen v 3 jezikih, v slovenskem, laškem in nemškem jeziku, kakor tudi vsa njegova velenjena rodbina. Ravno tedaj so dovrševali stavbo šole »lega nazionale« in to ravno »vis à vis« gostilni g. Plesa, katera šola je pa v Devinu ravno toliko potrebna, kot 5. kolo pri vozu, — tako sem slišal govoriti prave Devince. Prestor, kjer je sezidana šola, stane blizu 7000 gld., na katerem je preje stala revna hiša, katero je nek zadolženi »slovenski Efiates« B. prodal isti lahonski zavezi. Stavba stoji poleg glavne ceste in dovršena stane z vsem skupaj okoli 30.000 gld. in to za komaj kakih 10—15 čožotskih otrok, kakor so mi pravili; ostale otroke, godne za šolo pa, mislijo od revnih slovenskih starišev »rekrutirati«. Prašal sem o tej priliki g. Plesa, kako je to, da niso te nepotrebne lahonske šole zabranili?! A on mi je odgovoril, da je bil glede nje pred začetkom zidanja pri viših oblastih, da bi se ta Slovence naravnost izzivajoča in nepotrebna šola ne gradila »Devinu«. A kakšen odgovor je na to, ta za mir svoje občine skrbni župan dobil? Rekli so mu lepo: »Machen Sie der »lega nazionale« keine Schwierigkeiten, denn man kann das gesetzlich nicht hindern«! In g. Ples je stisnil svoje rame in odšel gotovo z nelahkim srcem »iz rumene tržaške palače«. Jaz sem dva dni ravno »vis à vis« pri g. Plesu stanujoč opazoval in motril stavbo in njen slog in delavce. Nad šolskimi glavnimi duri stoji dolga plošča, čije napis (»schola della lega nazionale«) še ni bil vdolben, pač pa ste bile že dve peteržarne (laške) zvezde vklesane na obeh koncih in poleg tudi dve neizogibni veliki »marjetici« iz bron. Ravno tako ste postavljeni tudi dve veliki bronasti marjetici na kalamitnici (strelovodu) na sredi strehe. Takšna lahonska demonstrativna znamenja bi menda vlada vender ne smela dopustiti, ker izzivajo naravnost še tako mirno slovensko kri. Ni torej čuda, da se je zgodilo, kar se je kmalu 3 tedne po mojem odhodu zgodilo.

(Konec sledi.)

(Znak mile jeseni) je na vrtu Katoliškega tiskovnega društva letos že vdrugič cvetoča eksotična cvetica »Datura« imenovana. Na istem vrtu utrgali smo tudi danes prijetno dišeče na prostem cvetoče vijolice.

(Sramota za Celovec) je po sodbi tujecev — tramway. Tako je trdil v zadnji seji mestnega odbora odbornik dr. pl. Kleinmayr. In ta mora to vedeti. No, mi poznamo še dosti celovških — sramot!

(Imenovanje.) Ravnateljem gimnazije v Osjeku je imenovan profesor g. Ivan Rabar, doma iz Kanfanara v Istri, vrl rodoljub in odličen učenjak. Služboval je že več let kot profesor na Hrvatskem. Častitamo!

(Odlikovanje.) Gospodarsko društvo v Podgradu v Istri je bilo odlikovano na dunajski jubilejni razstavi z srebrno kolajno za izloženo sadje. To je jako lepo odlikovanje za vrlo napredujoče društvo, kateremu predseduje podgorski dekan veleč gosp. I. Rogač. Le tako naprej!

(Nekaj za smeh.) Tržaški Lahoni so vrli ljudje, ker tako lepo skrbijo za naš jezik. Da bi se ne obrabil preveč, jednostavno ne puste, da bi se rabil, z očitnim namenom, da se okrepi »za boljše čase«. Tak dokaz očetovske skrbi za moč našega jezika je minule dni podalo vodstvo tržaške plinarne. Ondi je bil nek Slovenec tako nepreviden, da se ga je posluževal v govorici; takoj mu je naložilo vodstvo kazni jedno celo krono, ob enem pa mu je zabičalo, da ga odpusti iz službe, ako bi se še večkrat pregrešil proti var-

nosti svojega jezika in bi govoril notri, v plinarni slovenski. Iz tega je razvidno, kako delikaten se mora Italijanom zdeti slovenski jezik in kako ga vedo respektirati. Če to ni hvalevredno, kaj naj bode potem? Slovenci smo le tako kratkovidni, da ne znamo upoštevati blagih namenov naših »nasprotnikov«!

## Društva.

(Občni zbor društva »Gospodinjska šola«) vršil se je 20. t. m. po naznanjenem dnevnem redu. Pri dopolnilnih volitvah v odbor bili so izvoljeni p. n. gg. Černe Elizabeta, Grošelj Marija, Jerina Marija, Premk Julija ter Kunc Matija. Letošnji revizorji računov gg. Gangl Engelbert, Šturm Josip in revizorjevim namestnikom župnik Vrhovnik Ivan bili so vnovič voljeni.

(Pevsko društvo »Ljubljana«) vljudno vabi, da se njega člani danes zvečer ob 8. uri sigurno in polnoštevilno vdeležijo skušnje, ter tudi ob enem naznanja, da se vrši dne 30. t. m. njega izvanredni občni zbor ob 2. uri popoldan v društvenih prostorih »Narodnega doma« z naslednjim vspešnim: 1. Dopolnilna vol. odbora. 2. Prememba § 29 društvenih pravil. 3. Raznoterosti.

(Slov. kat. akademično društvo »Danica na Dunaju«) ima v četrtek dne 27. t. m. svojo 1. redno zborovo sejo v IX. tečaju v lokalu Kastnerjeve restavracije »pri Magistratu« ob 8. uri zvečer s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnje zb. seje, 2. poročilo odbora, 3. poročilo revizorjev, 4. a) volitev predsednika, b) volitev odbornikov, 5. raznoterosti. Somišljeniki dobro došli!

## Telefonska in brzojavna poročila.

**Dunaj.** 24. oktobra. Slovanska krščansko-narodna zveza ima danes zvečer sejo, v kateri poroča načelnštvo o dogovorih z vlado. Odgovor vlade je deloma ugoden, deloma neugoden. V mnogih vprašanjih je vlada ugodila zahtevam zveze, v nekaterih pravi, da se za sedaj ne more izreči. Rusini so popolno zadovoljni, manj Slovenci in Hrvati. Vsi pa priznavajo dobro in resno voljo sedanje vlade, storiti glede zahtev, kar je v sedanjih razmerah mogoče.

**Krakovo,** 24. oktobra. Poljski »Czas« javlja, da je nesmiselno povdarjati, da bi bile zahteve desniških klubov vzrok, da vlada s svojimi nameni ne more naprej. Stranke, ki podpirajo vlado, imajo pravico zahtevati, da vlada ugoditi njih zahtevam. Vlada naj tako postopa, kakor je nekdanj postopala nemško-liberalna vlada, ki je svojim pristašem v vsem vstrezala, le da je dosegla svoje namene.

**Dunaj,** 24. oktobra. Poslanec Pfeifer praznuje ta teden 25letnico, odkar je državni poslanec. Slovanska krščansko-narodna zveza priredi ta teden poslancu Pfeiferju na čast banket.

**Dunaj,** 24. oktobra. Nagodbni odsek je imel danes sejo. Govorili so razni govorniki, a niso vzbudili nobene pozornosti. V sredo odsek dokonča debato, ker so se mnogi govorniki odpovedali besedi.

**Dunaj,** 24. oktobra. Cesar je odpotoval sinoči v Budimpešto. V soboto popoldne je vsprejel grofa Muravjeva v daljši avdijenci. Pozneje je bil tudi v avdijenci državni finančni minister Kallay.

**Dunaj,** 24. oktobra. K seji stalnega zdravstvenega odseka je bil danes pozvan tudi snažilec mestnih kanalov. Dognalo se je namreč, da ste ušli dve podgani, napojeni s kužnimi baccili. Sklenilo se je, vse storiti, da se v 19. okraju zdravniško očistijo vsi kanali. — Pri obolelih ni danes opaziti nobenega shujšanja. Vročina je normalna in za sedaj izključena vsaka nevarnost.

**Dunaj,** 23. oktobra. Asistent dr. Müller je umrl danes zjutraj ob polu petih. Bolezen strežajke Peeche se sicer ni shujšala, vendar ni mnogo nade, da bi okrevala. Strežajka Hochegger in sluga Noe sta najbrže iz nevarnosti.

**Dunaj,** 24. oktobra. Truplo dr. Müllerja so danes slovesno pokopali. Stanje strežajke Peeche se je nekoliko zboljšalo. Obolela je tudi jedna usmiljenka.

**Dunaj, 24. oktobra.** Jedna izmed usmiljenih sester, ki požrtovalno strežejo bolnikom, je danes zbolela ter so jo odvedli v Franc-Jozefovo bolnico. Bolezen do sedaj še ni nevarna.

**Kodanj, 24. oktobra.** Nad tisoč pekovskih pomočnikov je ostavilo delo. Mojstri si pomagajo z učenci. Kruh se neprestano draži.

**Madrid, 24. oktobra.** Notranji položaj je zelo nejasen. Odstopila sta naučni minister Gamazo in minister za javna dela. Govori se, da slede temu koraku še nekateri Gamazovi prijatelji in da je gospodstvu liberalne stranke odklenkalo. poloficijozni listi pa trdijo, da se zopet oživi Sagastov kabinet.

**Carigrad, 23. okt.** Parnik „Hohenzollern“ z nemško cesarsko dvojico je odplul sinoči ob peti uri iz Carigrada proti Siriji.

#### Umrli so:

20. oktobra. Ana Zobec, zasebnica, 87 let, Poljanska cesta 10, kap.

21. oktobra. Izidor Simonetti, komptoirist, 44 let, Mestni trg 6, paralis cordis.

#### V bolnišnici:

20. oktobra. Mihaela Kancilija, gostilničarja hči, 1 leto, gastro enteritis chron.

21. oktobra. Ana Šarc, gostilničarja žena, 63 let, gangraena intest. marasmus.

#### Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m.

| Čas opazovanja | Stanje barometra v mm. | Temperatura po Celziju | Vetrovi   | Nebo        | Padavina 24. urah |
|----------------|------------------------|------------------------|-----------|-------------|-------------------|
| 22. 9. zvečer  | 741.6                  | 10.1                   | sr. zah.  | jasno       |                   |
| 23. 7. zjutraj | 744.2                  | 7.7                    | sl. vzh.  | oblačno     | 0.3               |
| 2. popol.      | 743.2                  | 16.9                   | sr. jug   | sk. jasno   |                   |
| 23. 9. zvečer  | 744.1                  | 11.6                   | sl. svzh. | del. oblač. |                   |
| 24. 7. zjutraj | 743.6                  | 5.9                    | sl. zah.  | megla       | 0.0               |
| 2. popol.      | 741.4                  | 13.9                   | sl. jug   | del. jasno  |                   |

Srednja temperatura sobote 11.0°, za 1.7° nad normalom.  
Srednja temperatura nedelje 12.1°, za 3.0° nad normalom.

Izvirnik: Giesshühl Sauerbrunn, telez. postaja, zdravilno kopališče pri Karlovih varih. Prospekti zastoj in franko.

#### Proti katarom

sopilnih organov, pri nahodu, hripavosti in vratnih oteklinah zdravniško priporočana je 1-43 II.

**MATTONIJEVE**  
**GISSHÜBLER**  
najčistije lužne  
**KISELINE**

katera se z vspehom rabi sama ali pomešana z gorkim mlekom.

Ta miloraztapljajoče, osvežujoče in pomirljivo deluje, pospešuje ločitev sleza in se v taci slučajih posebno dobro obnese.

Henrik Mattoni v Giesshühl Sauerbrunn.

## Posestvo na prodaj

v Poženku pri Cerkljah.

Prostovoljno se prodajo lepi travniki okoli 8 oralov površja, ki se vedno lahko namakajo z vodo. Trava se dobro proda takoj s travnika v bližnji okolici. Poleg travnika je mlin s kamni, žaga, hiša in gospodarsko poslopje. Okoli mlina je arondiranega sveta okoli 12 oralov. Čisti dohodki vsega posestva znašajo okoli 700 gld. Vodna sila bi se dala porabiti še v večje podjetje, osobito, ker pride s hribov obilo lesa. 748 2-1

Več se izve iz prijaznosti pri upravnistvu „Slovenca“.

## Učenec

se sprejme v trgovino z mešanim blagom.

Ponudbe naj se pošljejo upravnistvu tega lista. 747 1-1

Dobro izvežbani

## cerkvenik

išče službe pri kaki farni ali podružni cerkvi.

Frančišek Brezec v Horjulu št. 33.

Gregor Trdina

Marija Trdina rojena Lavtižar

poročena.

Ljubljana (Rešigrad), Kranjska Gora,

dné 24. oktobra 1898.

745 1

Kovert s firmo

vizitnice in

trgovske račune

priporoča

Katol. tiskarna

v Ljubljani.

## Tovarni načelnik

zmožen nemškega in slovenskega jezika, se sprejme takoj.

Ponudbe pod „načelnik“ na upravnistvo „Slovenca“. 746 2-1

Dovoljujemo si čast, uljudno naznanjati, da smo izročili svojo

## zalogo piva

v Ljubljani, na Marije Terezije cesti št. 2  
za Kranjsko in južne kronovine

**gosp. Antonu Ditrich-u,**  
trgovcu iz Postojne,

in da ima odslej izključno le on pravico, naše pivo p. n. občinstvu razprodajati.

**Kneza Adolfa J. Schwarzenberga pivovarna v Protivinu.**

Protivin, dné 10. oktobra 1898.

Raynateljstvo.

Dovoljujem si uljudno naznanjati, da sem prevzel

## zalogo piva

iz protivinske pivovarne kneza Adolfa J. Schwarzenberga  
za Kranjsko in južne kronovine.

Pisarna nahaja se, kakor dosedaj,

v pritličju hiše št. 2 na Marije Terezije cesti v Ljubljani.

Tu se vzprejemajo in najboljše izvršujejo vsa naročila.

V Ljubljani, dné 12. oktobra 1898.

Anton Ditrich.

740 2-2

## Dunajska borza.

Dné 24. oktobra.

|                                                |                 |
|------------------------------------------------|-----------------|
| Skupni državni dolg v notah                    | 100 gld. 90 kr. |
| Skupni državni dolg v srebru                   | 100 > 70 >      |
| Avstrijska zlata renta 4%                      | 119 > 90 >      |
| Avstrijska krona rent 4%, 200 kron             | 101 > 25 >      |
| Ogerska zlata rent 4%                          | 119 > 65 >      |
| Ogerska krona rent 4%, 200                     | 97 > 50 >       |
| Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.        | 916 > 25 >      |
| Kreditne delnice, 160 gld.                     | 351 > 35 >      |
| London vista                                   | 120 > 45 >      |
| Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj. | 58 > 87 1/2 >   |
| 20 mark                                        | 11 > 77 >       |
| 20 frankov (napoleonidor)                      | 9 > 54 1/2 >    |
| Italijanski bankovci                           | 43 > 62 1/2 >   |
| C. kr. cekini                                  | 5 > 67 >        |

Dné 22. oktobra.

|                                             |                |
|---------------------------------------------|----------------|
| 4% državne srečke l. 1854, 250 gld.         | 165 gld. — kr. |
| 5% državne srečke l. 1860, 100 gld.         | 158 > 50 >     |
| Državne srečke l. 1864, 100 gld.            | 195 > 50 >     |
| 4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron  | 99 > 60 >      |
| Tisine srečke 4%, 100 gld.                  | 138 > — >      |
| Dunavske vravnave srečke 5%                 | 130 > 50 >     |
| Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878         | 108 > — >      |
| Posojilo goriškega mesta                    | 112 > — >      |
| 4% kranjsko deželno posojilo                | 98 > 50 >      |
| Zastavna pisma av. osr. zem. kred. banke 4% | 98 > 20 >      |
| Priporočne obveznice državne železnice      | — > — >        |
| > južne železnice 3%                        | 179 > 50 >     |
| > južne železnice 5%                        | 126 > 70 >     |
| > dolenskih železnice 4%                    | 99 > 50 >      |

|                                                  |                |
|--------------------------------------------------|----------------|
| Kreditne srečke, 100 gld.                        | 199 gld. — kr. |
| 4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.        | 170 > — >      |
| Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.      | 19 > 30 >      |
| Rudolfove srečke, 10 gld.                        | 25 > — >       |
| Salmove srečke, 40 gld.                          | 82 > — >       |
| St. Genois srečke, 40 gld.                       | 80 > 20 >      |
| Waldsteinove srečke, 20 gld.                     | 60 > — >       |
| Ljubljanske srečke                               | 22 > 50 >      |
| Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.          | 154 > 50 >     |
| Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v. | 3440 > — >     |
| Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.               | 413 > — >      |
| Akcije južne železnice, 200 gld. sr.             | 68 > 25 >      |
| Splošna avstrijska stavbinska družba             | 108 > — >      |
| Montanska družba avstr. plan.                    | 177 > — >      |
| Trboveljska premogarska družba, 70 gld.          | 171 > — >      |
| Papirnih rubljev 100                             | 127 > 25 >     |

S 1. oktobrom se prične novo celoletno naročevanje!

**„MERCUR“**

XXXVII. letnik.

Avtentično oznanilo žrebanja tu in inozemskih loterij-  
skih efektov, izkaz vseh izžebanih državnih  
in zasebnih obligacij.

Brezplačno darilo

„Finanzielles Jahrbuch“, ki obsega  
zaznamek vseh izžebanih srečk.  
Naročuje se s poštnimi nakaznicami pri vseh c. in kr. poštinih uradih  
in pri administraciji „Mercur“, Dunaj, I., Wollzeile 10.

**2 gl. 60 kr.**

celoletna naročnina.